

MAX LUCADO

AUTOR NEW YORK TIMES BESTSELLEROV

BOH TO S TEBOU NIKDY NEVZDÁ

ČO NÁS JAKUBOV PRÍBEH
UČÍ O MILOSTI, MILOSRDENSTVE
A NEOCHVEJNEJ LÁSKE BOHA

**BOH
TO
S TEBOU
NIKDY,
NEVZDÁ**

MAX LUCADO

**BOH
TO
S TEBOU
NIKDY
NEVZDÁ**

ČO NÁS JAKUBOV PRÍBEH
UČÍ O MILOSTI, MILOSRDENSTVE
A NEOCHVEJNEJ LÁSKE BOHA

KUMRAN.SK

UKÁŽME SVOJU NÁDEJ

Americký originál
GOD NEVER GIVES
UP ON YOU:

© 2023 by Max Lucado

Vydavateľ:

Thomas Nelson Inc., a division of
HarperCollins Christian Publishing,
Inc., of 501 Nelson Place, Nashville,
Tennessee 37214, U.S.A.
Translated by permission.

Slovenské vydanie:

© 2026 KUMRAN, s. r. o.
Mýtna 62, 064 01 Stará Ľubovňa
www.kumran.sk

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto knihy nesmie byť
reprodukováná, uložená do
informačných systémov ani inak
rozširovaná (elektronicky alebo
mechanicky) bez predchádzajúceho
písomného súhlasu vydavateľa.

Preklad:

Zuzana Vengliková

Jazyková korektúra:

Zuzana Guričanová

Zodpovedný redaktor:

Eva Štrbová

Obálka a grafická úprava:

Štefan Talarovič, Ľudmila Králiková

Originál obálky:

© 2023 James W. Hall IV

Foto obálky:

Sergio Marcos/Stocksy

Foto autora:

© Karen James

Tlač:

FINIDR, s. r. o.

Prvé vydanie:

ISBN 978-80-8300-027-8

*S Denalyn túto knihu s radosťou venujeme
Travisovi a Alishe Eadesovcom
a ich deťom Jacksonovi, Landonovi, Westonovi a Annie.*

*Kráčajú s Bohom, vedú druhých s vierou
a Boha chvália s radostným srdcom.
Je nám ctou slúžiť po ich boku.*

Ak nie je uvedené inak, biblické texty sú v tejto knihe citované podľa katolíckeho prekladu *Biblia. Starý a Nový zákon*. Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 2023.

Iné použité preklady:

- BOT – Botekov preklad *Sväté písmo – Jeruzalemská Biblia*. Dobrá kniha, štvrté opravené vydanie, 2015;
- SEB – *Slovenský ekumenický preklad*. Banská Bystrica: Slovenská biblická spoločnosť, štvrté opravené vydanie, 2017;
- ROH – Roháčkov preklad *Svätá Biblia*. Slovenská biblická spoločnosť, podľa druhého revidovaného vydania z r. 1969, 2020;
- SEP – evanjelický preklad *Biblia*. Transcius, reedícia 2015;
- NPK – preklad *Nádej pre každého*. Medzinárodná biblická spoločnosť, 1993.

OBSAH

POĎAKOVANIE	9
PRVÁ KAPITOLA:	
SPOLOK NAKRIVO NASADENÝCH SVÄTOŽIAR	11
DRUHÁ KAPITOLA:	
Z PRINCA ŽOBRÁKOM	21
TRETIA KAPITOLA:	
REBRÍKY Z NEBA	33
ŠTVRTÁ KAPITOLA:	
ŽIADNE „NIEČO ZA NIEČO“	43
PIATA KAPITOLA:	
KTO DRUHÉMU JAMU KOPE...	55
ŠIESTA KAPITOLA:	
VOJNY NA DOMÁCOM FRONTE	67
SIEDMA KAPITOLA:	
ŽIVOT S PODLIAKOM	77
ÔSMA KAPITOLA:	
ZOČI-VOČI SEBE SAMÉMU	89
DEVIATA KAPITOLA:	
MINULÝ ČAS	101
DESIATA KAPITOLA:	
V TIENI SICHEMU	111
JEDENÁSTA KAPITOLA:	
MILOŠŤ NÁS PRIVEDIE DOMOV	123
DVANÁSTA KAPITOLA:	
POZNÁTE TÚTO MILOŠŤ?	131
POZNÁMKY	139

POĎAKOVANIE

SLOVÁ NESTAČIA NA TO, ABY SOM VYJADRIL SVOJU
vďaku ľuďom, ktorí stoja za touto knihou. Bez ich nasadenia by
nevzniklo toľko kvalitných diel. Búrľivý potlesk menovite venujem:

Liz Heaneyovej a Karen Hillovej – editorkám, ktoré doká-
žu tohto zaťatého spisovateľa donútiť, aby vyhladil svoje vety
a vybrúsil odseky.

Carol Bartleyovej – najlepšej korektorky na tejto planéte.

Davidovi Drurymu – mojej poistke pred teologickými
nezmyslami.

Stevovi, Cheryl a Caroline Greenovcom – blízkym priateľom
a verným spolupracovníkom.

Tímu vydavateľstva HCCP Publishing – Markovi Schoenwal-
dovi, Donovi Jacobsonovi, Andrewovi Stoddardovi, Markovi
Glesneovi, Erice Smithovej, Brii Woodsovej, Janene MacIvoro-
vej a Laure Minchewovej.

Gregovi, Susan a Andrewovi Ligonovcom – kapitánom, vďaka ktorým sa táto loď drží na hladine a pláva správnym smerom.

Literárnej agentúre The Dunham Group za dokonale načasované kreatívne nápady.

Davovi Treatovi – výnimočnému modlitebníkovi, ktorý nado všetko miluje Ježiša.

Jane Muntsingerovej a Pamele McClureovej – reklamným agentkám, ktoré dokážu hotové zázraky.

Janie Padillovej a Margaret Mechinusovej za ich spoľahlivosť a stabilitu. Ďakujem vám!

Andrei Lucadovej Ramsayovej – svojej dcére a už aj kolegyni. Skvelá práca, Dre!

Brettovi, Jenne, Rosie, Maxovi, Robovi, Andrei, Jeffovi a Sare – moje otcovské srdce patrí celé vám. Lúbim vás.

Denalyn, mojej milovanej – hoci od našej svadby uplynulo už vyše štyridsať rokov, nikdy nezabudnem na ten okamih, keď som ňa videl kráčať k oltáru. Usmiala si sa na mňa a odvtedy už nemám svoje srdce vo vlastných rukách.

Vám, milí čitatelia, za to, že ste sa rozhodli venovať mi svoj čas. Urobím, čo bude v mojich silách, aby som vašu dôveru nesklamal. Nech ste požehnaní!

A najviac zo všetkých ďakujem tebe, nebeský Otče. Aj ja som nestály a zábudlivý ako Jakub. A predsa ma, tak ako Jakuba, podopiera mocná ruka tvojej milosti, za ktorú ti nikdy neprestanem ďakovať.

PRVÁ KAPITOLA

SPOLOK NAKRIVO NASADENÝCH SVÄTOŽIAR

AK PATRÍTE MEDZI SUPERSVÄTCOV, TÁTO KNIHA NIE je pre vás. Ak sa vám nikdy nezošmykla svätožiara, ak vaša viera nikdy nezakolísala, ak sa vaša Biblia nikdy nezavrela a ak vaše nohy nikdy nezišli zo správnej cesty, ušetrím vám čas. V tomto príbehu sa nenájdete.

Ste čistí ako ľalia? Máte v otázke viery iba jednu nejasnosť, a to: Prečo ľudia pochybujú o viere? Je vaše srdce natoľko upriamené na nebo, že používate emailovú adresu @nebeskabrana.com? Začínate svoj deň slovami „Otče náš“ a končíte ho „amen“ a všetko medzitým je jedna neprerušená modlitba?

Ak áno, potom vám zo srdca gratulujem! Klobúk dolu, zaslúžite si potlesk. Musím vás však úprimne varovať, že pri písaní týchto kapitol som nemyslel na ľudí, ako ste vy.

Táto kniha je určená pre členov Spolku nakrivo nasadených svätožiar. Pre tých z nás, ktorí neustále zakopávame a zlyhávame. Pre tých z nás, ktorí sme sčasti svätci, sčasti darebáci. Máme dobré úmysly, ale konáme dobre? Nuž nie vždy. Zažívame úspechy aj zlyhania, a to často v priebehu tej istej hodiny. Nepotrebujeme, aby nám niekto

pripomínal naše chyby. Nezabudli sme na ne. Skôr by nám pomohlo, keby nám niekto pripomenul, že Boh to s nami nevzdá.

A na túto úlohu nie je nikto vhodnejší ako Jakub, chybujúci patriarcha.

Vo svojej podstate je patriarchom, ale na skupinovej fotografii biblických hrdinov pôsobí akosi nepatrične. Vidíme na nej Abraháma a Izáka s hustými vlasmi, mohutnými plecami a ostro rezanými črtami. Pripomínajú sochy vytesané z mramoru. A vedľa nich Jakub, chlapík nízkej postavy v šiltovke a slnečných okuliarech. Ten medzi nich akosi nezapadá.

Jakubova prezývka sa skladá z rovnakých spoluhlások ako hebrejské slovo pre „päť“. Hodí sa mu, pretože keď vychádzal z matkinho lona, držal svoje dvojča za päť, akoby hovoril: „Tak to teda nie, braček môj chlpatý. Ja chcem byť prvý!“ Ozajstný triumf irónie: Jakub začal svoj život tak, ako ho aj celý prežil – načahujúc sa po lepšom postavení. Jakubova prezývka bola Podvodník, a podvádzať, to on veru vedel.¹ Využil slabosť vyhladovaného brata, obalamutil zomierajúceho otca a na svokrove úskoky odpovedal vlastnými úskokmi.

Zázračné dieťa? Nie. Márnوترatný syn? To skôr. Jakub nepásol svine, zato s niekým zápasil v blate. Ak aj nie priamo s Bohom, tak s niekým ako Boh. Tí dvaja celú noc chrčali a chniapali po sebe, až kým nevyšlo slnko a Jakub od toho druhého nevymámil požehnanie. No zaplatil zaň. A dostal nové meno – Izrael. Izrael mal však vykĺbené bedro.

Kríval.

Znie vám to povedome? Možno ste tiež zápasili s Bohom ohľadne svojej minulosti, budúcnosti, bolesti a problémov a podobne ako Jakub ste odišli duchovne krívajúci. Niektorí ľudia sa vznášajú na krídlach ako orly, niektorí bežia a nikdy neustanú, iní kráčajú a nevyčerpajú sa.²

A čo vy? Ja? A Jakub? My krívame.

Jakubov príbeh je pre krívajúcich.

Včera večer som sa zhováral s jedným takým. Zoznámili sme sa na večierku, na ktorom sa pri dobrom jedle, pohári vína a nádherom západe slnka zišla asi desiatka ľudí. Muži sedeli vzadu na terase, ja som bol medzi nimi nový. „V akej oblasti pracuješ, Max?“ Pri tej

otázke mnou myklo. Nič tak nezadusí živú debatu ako zistenie, že máte medzi sebou duchovného. (Priznanie: Keď cestujem lietadlom a spolusediaci sa ma opýta na povolanie, odpovedám podľa toho, koľko mám energie. Ak mám náladu na rozhovor, odpoviem: „Spisovateľ.“ Ak nie, poviem: „Kazateľ.“)

„No, som pastor.“ Ticho. Supersvätci pri stole (obyčajne je tam aspoň jeden alebo dvaja) sa zmienili o tom, že chodia na skupinku, na ktorej spolu preberajú Bibliu, a že im to veľa dáva. Krívajúci (tých býva niekoľko) sa ospravedlnili za svoj slovník a žartovali, že košík na zbierku nechajú kolovať po dezerte.

Potom chlapi pokračovali v rozhovoroch, ale ten, čo sedel po mojej pravici, mi potichu začal hovoriť o svojej viere – alebo skôr o jej nedostatku. Ak aj nemal osemdesiat rokov, tak na ne rozhodne vyzeral. Viečka poklesnuté, plecia zhrbené. Bafkal cigaru a popíjal červené víno. Strýko ho pokrstil v rieke Alabama, ale to už bolo pred sedemdesiatimi rokmi. Odvtedy pochoval jedno dieťa a tiež niekoľko snov. Vybudoval firmu aj skrachoval. A zápasil s Bohom. „Myslím, že som pre Boha stratený prípad,“ skonštatoval.

V Jakubovi by našiel spriaznenú dušu.

Jakubov príbeh sa nečíta ľahko, keďže sa toľkokrát zachoval nesprávne. No na druhej strane sa nám pri jeho čítaní uľaví práve preto, lebo sa toľkokrát zachoval nesprávne. Napadne nám otázka: *Ak Boh miloval a použil Jakuba, bol by ochotný urobiť to isté s nami?*

Jakub sa dožil stoštyridsaťsedem rokov.³ Jadro jeho príbehu však pokrýva iba dvadsať rokov jeho života (medzi sedemdesiatym siedmym a deväťdesiatym siedmym rokom)⁴ a jedenásť kapitol Knihy Genezis (25 – 35). O tom, čo sa dialo mimo týchto dvadsiatich rokov, vieme iba veľmi málo. Avšak to, čo vieme o týchto dvoch dekádach, rozhodne stojí za úvahu.

Dej sa odohráva v drsných podmienkach južného Izraela asi dvetisíc rokov pred Ježišovým narodením. Hlavnými postavami sú beduíni, kočovní pastieri oviec. Ich príbeh pripomína mnohovrstevnú mozaiku, ktorá sa začína Jakubovým starým otcom.

Abrahám bol majetný človek, ktorý vlastnil veľké stáda a množstvo striebra a zlata. Oplýval nielen bohatstvom, ale mal i silnú

vieru. Pod jej vplyvom opustil vlast, aby hľadal novú krajinu, v ktorej sa mal usadiť novovzniknutý národ.⁵

Jeho viera počítala s novým národom, nie však s vlastným potomkom. Keď Boh povedal Abrahámovi a jeho manželke Sára, že nadišiel čas kúpiť kočík a zariadiť detskú izbu, div sa nepopukali od smiechu. Abrahám mal bezmála deväťdesiat rokov, takže predstava, že budú na kostnatých kolenách hojdať novorodenca, im pripadala náramne smiešna.⁶ Sára žartovala, že dieťa aj rodičia budú rovnako bezzubí. Abrahám súhlasil: „A všetci budeme nosiť plienky!“ Od smiechu sa plieskal do stehien a Sára sa nedokázala prestať chichotať.

Dieťa sa však predsa len narodilo. A dali mu meno Smejko. Nuž nie tak celkom, ale šťastie áno, pretože Izák znamená „smiech“.⁷ To len dokazuje, že pokiaľ ide o zázraky, Boh sa smeje posledný.

Keď chlapec vyrástol, Abrahám sa rozhodol oženiť ho. Poslal teda sluhu do svojej rodnej krajiny, aby mu tam našiel ženu (pozri Gn 24, 4). Sluha sa modlil, aby mu Boh doprial úspech, a sotva povedal „amen“, uvidel Rebeku, Izákovu budúcu manželku. Sluha požiadal Rebekinho otca o požehnanie a jej brata o súhlas. Jej brat sa volal Laban. Jeho meno si zapamätajte. Onedlho okabáti Jakuba, ktorý oklamal svojho otca Izáka a brata Ezaua. Tento príbeh je prešpikovaný podvodmi.

Laban dal Rebeku sluhovi.

Sluha dal Rebeku Izákovi.

Izák dal Rebeke svoje srdce.

A Rebeka dala Izákovi dvojčatá Jakuba a Ezaua.

Medzi bratmi bolo od samého začiatku napätie. Rebeka mala pocit, akoby jej maternica bola boxerským ringom. „Deti sa v jej živote kopali“ (Gn 25, 22). V hebrejskom origináli sa píše, že sa doslova „mliaždili“.⁸ Keď sa raz Boha spytovala, čo to znamená, dostala takúto odpoveď:

„Dva národy sú v tvojom lone
a dva kmene sa oddelia z tvojho života;
národ nad národom bude prevládať
a starší bude slúžiť mladšiemu.“ (Gn 25, 23)

V starovekom klanovom systéme platilo, že starší brat bol nadradený mladšiemu. V Božom pláne mal však Jakub pretromfnúť Ezaua. *Starší bude slúžiť mladšiemu*. Keby to Boh nebol povedal, Rebeke by niečo také ani neprišlo na um.

A keď sa jej naplnili dni pôrodu, boli dvojčatá v jej živote. Prvý sa narodil červený, celý chlpatý ako kožuch, a nazvali ho Ezauom. Za ním sa zjavil jeho brat a jeho ruka držala Ezauovu päť. Preto mu dali meno Jakub. (Gn 25, 24 – 26)

Z Ezaua vyrástol silný chlap. Mužný, červenolící, zarastený. Preto ho pomenovali Chlpatý, teda Ezau, čo sa v jeho rodnom jazyku rýmuje so slovom pre *hojdačku*. Výstižné meno pre muža, ktorého život mal byť plný vzostupov a pádov.

Ezau bol lovec. Skriňu mal plnú maskáčov, jazdil na terénnom aute s nosičom na pušky, špeciálnymi pneumatikami do blata a nálepkou na nárazníku s nápisom „Radšej by som bol na rybačke“. Najšťastnejší bol pri stopovaní jeleňa alebo plašení krdľa prepelíc. Šípy a džípy, to bol Ezauov svet. Preto ho mal jeho otec veľmi rád.

Rebeka zasa uprednostňovala Jakuba. Ten bol skôr metro než mačo, mal väčší mozog než svaly, radšej trávil čas vnútri než vonku a pred poľovačkou by dal prednosť knihám. Jakub bol... no, ako by som to len povedal... mamičkin maznáčik. Bol „tichý človek a býval v stanoch. Izák mal radšej Ezaua (...). Rebeka mala zasa radšej Jakuba“ (Gn 25, 27 – 28).

Podarená rodinka. Bratia, ktorí sa mlátili už v maternici. Rodičia, ktorí mali svojich obľúbencov. Svalnák Ezau a mudrlant Jakub. Čistý blázinec. Terapeutka by poradenstvom tejto rodine zarobila svojmu dieťaťu na vysokoškolské štúdium.

Napriek tomu by dvojčatá mohli pokojne spolunažívať, nebyť toho spomínaného práva prvorodeného. To zaručovalo najstaršiemu synovi finančné výhody, popredné postavenie v rodine, dvojitý podiel z dedičstva a ďalšie výsady. Najdôležitejšie však bolo to, že Izákov prvorodený sa mal stať ďalším nositeľom zmluvy, ktorú Boh

uzavrel s Abrahámom. Podľa nej mal Boh požehnať svet prostredníctvom Abrahámovho potomka – Ježiša Krista (pozri Gn 12, 3; Sk 3, 24 – 26).⁹

Logicky by sme teda predpokladali, že Jakub bude výnimočný človek, elitný člen siene slávy najsvätejších ľudí na svete. Nemal by milovať chudobných? Utešovať chorých? Radiť sklúčeným? Písať príslovia a žalmy? Nemal by sa narodiť obklopený trblietavou žiarou? Človek by to možno očakával.

On však nič z toho nerobil. Bude mať aj svoje svetlé chvíľky, ale nebude ich mnoho. Áno, v niečom nás inšpiruje, no oveľa častejšie nás bude vyvádzať z miery. Jeho životopis zodpovedal skôr štamgastovi pochybného baru než žiakovi nedeľnej školy. Oženil sa s dvoma sestrami, ale miloval iba jednu z nich. Keď sa hašterili, bol pasívny. Spával so slúžkami. Jeho rodina sa klaňala cudzím bôžikom. Keď jeho synovia vyhubili jeden celý kmeň, nechal to tak. Jeho najstarší syn mal pomer s jeho slúžkou. Jeho najobľúbenejší syn skončil v otroctve, do ktorého ho predali vlastní bratia. Dvadsať rokov strávil na úteku. Bol nenapraviteľný podrazák. Nekázal, neprorokoval ani nepovedal nič hodné zapamätania. Ak hľadáte hrdinu motivačných kresťanských filmov, Jakub ním veru nie je.

Ak však chcete vidieť Božiu neoblomnú lásku...

Ak chcete vedieť, ako dlho je Boh ochotný znášať darebáka a jeho škandály...

Ak sa pýtate, či má vo svojom pláne miesto aj pre babrákov, intrigánov a zúfalých stroskotancov, ktorí sa rozhodujú tak, že si hodia mincu...

Ak potrebujete počuť o nekonečnej, neoblomnej a neochvejnej Božej vernosti...

Ak sa pýtate, či Boh môže použiť človeka, ktorý má svätožiaru nakrivo...

Potom je Jakubov príbeh pre vás to pravé.

Keď sa Boh potreboval svojmu ľudu predstaviť, povedal o sebe: „Ja som Boh Abraháma, Izáka a *Jakuba*.“¹⁰ Nielen Abraháma a Izáka. On je aj Bohom Jakuba.

A Boh ho použil i napriek jeho zlyhaniu. Bodka.

Akým slovom možno opísať takú náklonnosť? *Milosť*. Milosť Jakuba hľadala. Milosť ho našla na púšti. Milosť ho chránila, keď žil vo vyhnanstve. Milosť s ním zápasila pri rieke Jabok a požehnala ho. Milosť ho priviedla domov do Kanaánu.

Jakubov príbeh je svedectvom nečakanej, nevyžiadanej a nezaslúženej Božej láskavosti.

Poznáte takú milosť?

Milosť, to je Boh v pozícii hlavného ceremoniára, ktorý svoj neustále sa rozrastajúci sprievod skrachovancov vyvádza z väzníc a resocializačných centier a vedie ich priamo do svojho paláca.

Božia milosť nie je k dispozícii iba v nedeľu.

Božia milosť nezávisí od vašej dobroty. Božia milosť závisí od Božej dobroty.

Božia milosť nie je krížik na retiazke ako talizman pre šťastie. Božia milosť je tiger vo vašom srdci.

Božia milosť sa neudiala
len raz
pred mnohými rokmi.
Božia milosť sa deje
tu a teraz
a dnes ju môže zažiť každý,
kto sa k Bohu obráti v modlitbe.

Jeho milosť sa nikdy nekončí.

Boh je práve takýmto Bohom – „Bohom Jakuba“. Náš Boh je Bohom tých, ktorí životom prechádzajú s odretými ušami a zubami-nechtami sa držia nad hladinou.

Ak teda hľadáte prvotriednych hrdinov Písma, odporúčam vám prečítať si o Danielovi alebo Jozefovi. Ak túžite rozdeliť more alebo zvolať oheň z neba, viac sa vám budú páčiť Mojžiš s Eliášom.

Ak sa však život na vás podpísal tu a tam nejakým šrámom, ak sa vaša rezká chôdza zmenila na krívanie, ak si vážne kladiete otázku, či pre Boha nie ste strateným prípadom, potom mám príbeh ako šitý pre vás.

DRUHÁ KAPITOLA

Z PRINCA ŽOBRÁKOM

Genezis 27, 1 – 28, 5

ABY STE POCHOPILI ÚVOD TEJTO KAPITOLY, MUSÍME sa vrátiť do čias pred nástupom mobilných telefónov. Áno, taká doba skutočne existovala. Nebolo to zase až tak dávno, ako keď Noe staval svoj koráb, no nebolo to ani včera. To obdobie vstúpilo do dejín ako „éra pevnej linky“.

Mileniáli a príslušníci generácie Z si to možno nedokážu predstaviť, ale telefóny neboli vždy mobilné. Nezместili sa do vrečka ani do kabelky. Neboli bezdrôtové ani smart. Mali kábel, ktorý sa zapájal do zásuvky a tá bola napojená na telefónnu linku. Verte či neverte, bolo to tak.

V snehovej búrke sme museli ísť do školy bez navigácie a bez aplikácií, ktoré by nás cestou zabávali. Boli to primitívne časy.

Písal sa rok 1973. Americkým prezidentom bol Nixon a pod pokrievkou bublala aféra Watergate.* Môj vysokoškolský internát

* Politický škandál spojený s nezákonným sledovaním oponentov prezidenta Nixona, ktorý napokon vyústil do jeho odstúpenia (pozn. prekl.).